

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT :
Parohiile : . . . . . 200 Lei
Particulari : . . . . . 160 Lei
Membrii Agrului . . . . . 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 2517—1936.

Primiri la Sf. Teologie.

Primirile la Sf. Teologie, pentru complectarea locurilor devenite vacante în Seminariul nostru Teologic din Oradea, se vor face în ziua de 10 Septembrie crt.

Cererile pentru primire se vor înainta Ordinariatului până la 1 Septembrie crt.

La cereri se vor anexa:

1. Extras de botez (dela Oficiul parohial).
2. Diploma de bacalaureat.
3. Certificat de moralitate dela preotul propriu, care certificat va cuprinde și informațiuni despre familia părinților aspirantului.
4. Certificatul de moralitate din partea catehetului, care i-a propus aspirantului religia în ultima clasă de liceu.
5. Cei cari sunt hotărâți să se celibeze vor alătura și o declarație în acest sens.

CertIFICATELE de sub 3 și 4 se vor trimite direct Ordinariatului sau se vor da aspirantului în plic închis și sigilat.

Vor putea fi primiți numai tinerii români uniți absolvenți de liceu și cu bacalaureat.

Candidații trecuți de 21 ani, — cum cursurile la Academia noastră teologică țin 6 ani și astfel nu și-ar termina studiile înainte de vârsta de 27 ani, când expiră termenul ultim de dispensă dela serviciul militar, vor putea fi primiți numai întru cât vor da declarație că se vor celiba, ca astfel să poată fi hirotoniți încă în cursul studiilor de Teologie. —

Taxa de întreținere în Seminar va fi 4000 lei, care se va plăti în două rate: la începutul anului școlar și la 1 Februarie.

Toți aspiranții în ziua de 10 Septembrie crt. la orele 8 dim. se vor prezenta la Seminarul teologic din Oradea, unde vor fi vizitați din partea medicului și a profesorului de muzică.

Frații Preoți, cele de mai sus le vor publica tinerilor cu chemare la Preoție și cu pregătirea recerută, din parohiile lor.

Oradea, 15 Iulie 1936.

PARTEA NEOFICIALĂ

Speranța la Londra?

În »Pagina Bisericii« a »Universului« din 5 Iulie c. D. C. Antim încearcă să justifice ducerea Patriarhului Bucureștilor la Londra. Drept are când scrie că »după 1453 Biserica »ortodoxă decade mereu« și că prin prăbușirea Rusiei, ajutorul mai mult politic pe care Rusia țaristă îl da ortodoxiei, a încetat«.

Nu vom căuta să contestăm acelea afirmații că Biserica Autocefală Română este »organizată temeinic, cu un cler destoinic, cult și la înălțimea oricărui cler apusean«. Ne mărginim să mărturisim că am dori din suflet să fie tocmai așa, cum pretinde D. Antim; dar l-asigurăm, că-și face o dulce iluzie, când crede că ochii celorlalte biserici răsăritene *sincer* se îndreaptă spre București, ca la »singura lor nădejde«.

De acord suntem, că azi e în primejdie întreg creștinismul. Că nimic nu e mai de dorit, decât să și

dea mâna frățește toți creștinii, spre a se opune cu succes puhoiului care-i dă Bisericii lovituri dureroase în Rusia, Mexico și Spania. Nu cred, că se înșală când zice, că protestantismul pare că a uitat și de Hristos și de Dumnezeu.

Este absolut îndoios însă că »Anglicanismul — deși protestant — a înțeles că trebuie să revie la ceea ce a fost biserica înainte de marea schismă și de mișcarea lui Luther«; mai întâi, pentru că, de ar voi să se întoarcă la ceea ce a fost înainte, nu ar cocheta cu Răsăritul, ci s'ar îndrepta la Roma și al doilea, pentru că Anglicanii nu sunt Lutherani, ci Calviniști. Calvinii vor să rămână, încercându-se să vâre calvinismul lor năvilor, ce se mulțumesc cu vorbe dulci și înghiț migdale amare.

Adevăr găiește D. Antim, când spune că pe Bise-

rica Autocefală Română, de Roma »nu o desparte de cât foarte puține lucruri«. Amar se înșală însă, dacă sincer își inchipue că Roma nu vrea să stea de vorbă cu Bucureștii, »din trufie și din pizmă«. Neconținut din sec. XIV, de când Românii s'au supus Patriarhiei din Constantinopol, Roma cu dragoste și bunăvoință, a căutat să se apropie de Români. Și nu o singură dată a izbutit. Turcii și Muscalii, Austriacii chiar, au împiedecat pe Românii a se apropia definitiv și cu toții de Roma. Și numai din dragoste de Români nu au lucrat așa.

Nu se poate imputa pe cinste Romei, trufie. Tru-fași sunt cei ce, invocând pretexte goale, nu vor să dea Scaunului lui Sânt-Pietru cinstea ce i se cuvine și care i-au dat-o o mie și mai bine de ani. Cum poate Roma, care păstorește sute de milioane de creștini pizmui Bucureștii? Asta este, mă rog de iertare, o glumă de prost gust și nimic altceva.

Roma nu e trufașe, și nici nu are pentru ce pizmui pe cei ce singur recunosc, că din ce au fost înainte de a rupe cu Roma, n'au mai rămas, vorba D-lui Antim, decât »crâmpee zdrențuite și oase sărăcicioase«. Cel mult, îi plânge, văzându-i cum își inchipuiesc că perfidul Albion le va îmbunătății soarta!

Dela 1140 și până azi, Roma neîncetat, cu frățească dragoste, a întins brațele spre cei ce, fără cuvânt, s'au depărtat de ea. A chemat la pace și bună înțelegere. Nici când nu a refuzat să stea de vorbă cu

cei ce cinstit și fără gânduri ascunse, vor să se lămurească dihononia dintre frați. În acest scop oricând este gata, să convoace Sinodul Ecumenic, ce fără ea este cu neputință și să fie seama de ce va hotări sinodul, pentru încetarea marelui schisme.

Nesinceri și plini de gânduri ascunse au fost și sunt încă Anglicanii. La cea ce țintesc ei în politica lumii și a Bisericii, nimeni nu știe. Uneori nici chiar ei. Dintre ereticii protestanți, sunt cei mai vicleni. Ceilalți nu vor să înșele pe nimeni, cu vorbe dulci și prin ipocrizie. Asta o știe o lume întreagă.

Păcat de Dumnezeu, că numai printre Români sunt bărbați cari habar n'au de ce este Anglicanismul și se aruncă în brațele lui, întocmai ca vrabia în gura șarpelui.

D. Antim a spus că Rusia sprijinea bisericile orientale, »în scop politic«. Rusia aceea, era măcar provoslavnică și niciun eres nu o infectase. Anglia caută legături cu bisericile răsăritene, din același interes politic; anglicanismul este eresul calvinist și dacă Anglicanii stau de vorbă cu răsăritenii, nu este ca să renunțe ei la eresul lor, ci ca să-i infecteze și pe aceștia cu eresia în care au căzut.

Cine se îndoiește cătuși de puțin de aceasta, amar se înșală și dacă e de bună credință foarte curând își va frânge mâinile de necaz și de durere. Asta e absolut sigur.

M. T. C.

Enciclica „Vigilanti Cura“ despre cinematograf

Capul văzut al Bisericii, din postul său de comandă, împreună cu Biserica trebuie să vadă, să conducă și să-și urmărească fiii pe toate căile vieții; iar dacă pedagogia bisericii este moștenirea ei divină, cuvântul suprem, hotărâtor, cel din urmă, *Roma locuta*, în chestiunea școalei prea liber profesioniste, carea este Cinematograful, cuvânt dat de Preafericitul Părinte Papa Pius XI, prin enciclica »Vigilanti Cura«, din ziua întâiului Sânt Petru, 29 Iunie 1936, este cuvânt de învățătură sfântă.

Noua enciclică, față de cele de mai înainte, mică, dar bogată, scurtă, dar întreagă, semnează maturitatea preocupărilor Bisericii despre chestiunea cinematografului, a celui mai răspândit izvor profan de azi de bine și de rău. În vremea din urmă presa bisericii s'a ocupat mereu de aceasta artă cinetică — să-i zicem așa — relevându-i toată puterea ei, și lovind, tot atunci, fără cruțare tot ce este rău. La fel Acțiunea Catolică.

Iar acum însemnatul document are menirea să fie stâlp de îndreptare și de lumină în toate năzuințele acestea și pentru toată lumea de bine.

Însăși cele două cuvinte de începere »vigilanti cura« sunt atât de sugestive pentru tot cel ce știe ce

înseamnă, sau mai bine zis ce poate însemna, azi cinematograful, care are și îndemnuri bune, multe, nu se pot nega, de unde reiese în mod practic dovedit binele ce-l poate face, dar care tot atunci a primejdul mult bine și a prilejuit mult rău.

În partea întâi a documentului este privită situația de azi, problema cinematografică cu toate laturile ei, așa cum se prezintă în concertul vieții sociale din zilele noastre.

Așa ni se arată generalitățile lui. Există, deși nu așa demult, acest fel de spectacol și totodată mijloc de comunicat și de răspândire, el însuși însă foarte răspândit, care de multe ori a călcat deja la stânga. De unde era lucru firesc ca, din partea oamenilor de bine să vie reacții. Unde a fost și este mai în floare, în America, acolo s'a ivit și reacția mai întâi și mai puternic organizată sub numirea de Legiunea de decență, despre care a mai fost vorbă în coloanele acestei publicații, și care și-a meritat mereu deplina aprobare pentru binele ce l-a făcut și îmbunătățirea obținută. N'a lipsit nici intervenția directă a supremului Păstor adresată în două rânduri înșiși mănuiitorilor acestei arte. N'a lipsit ici coala nici bunăvoința pentru încercările de ameliorare morală. Toate aceste au rămas

însă cazuri singulare. Iată acum că pentru însemnătatea cea mare ce-o are arta cinetică în viața socială de azi, pentru dezvoltarea și amploarea folosinței ei, Capul văzut al Bisericii trebuie să revină asupra acestei chestiuni într-o formă potrivită și universală.

Din experiența cazurilor de încercări particulare de mai înainte, se ridică Legiunea de decență, cea dovedită prin reușita ei de cea mai folositoare formă de campanie pentru îndreptarea relor isvorite din industria și arta filmului. Legiunea de decență este o cruciadă permanentă și de lungă durată, potrivită cu recreația, la nevoile căreia vrea să răspundă spectacolul de pe ecran. *„De fapt, recreația — zice documentul papal — cu multele ei forme, e socotită deja o necesitate pentru lumea ce trădește în munca de toate zilele, ea însă trebuie să fie deamănă de omul rațional, și deci sănătoasă și morală, trebuie să se ridice la nivelul unui pozitiv factor de bine, și trezitor de sentimente nobile. Un popor, care în clipele de odihnă se dă la recreații ce jignesc bunul simț al decenței, al cinstei, al moralei, la recreații ce sunt prilej de păcate, mai ales pentru tineri, se găsește în mare primejdie să-și piardă măreția și însași puterea lui națională“.*

În a doua parte se analizează puterea artei cinetice socotită în sine, adecă randamentul cultural și nu cel comercial al filmului.

El cel mai popular mijloc de recreație și tot atunci variat. Milioane de spectatori asistă zilnic la diferite spectacole, accesibile și celor mai simpli oameni din lume, ajutați, în lipsă de cunoștințe, de imaginile luminoase, proiectate cu toate amănuntele înaintea publicului constrâns, prin întunericul din jur, să-și aștească toată atenția la ecran; la care se mai adaugă vorba, muzica și desfășurarea măestrată a temelor dramatice. Uneori dansurile și alte jocuri de varietate introduse arbitrar, măresc răscolirea pasiunilor. Câte rele în urmă dacă sunt ocazii de păcate, căci călăuzesc tineretul pe căile rele slăvind pasiunile, arată viața într-o lumină falsă, întunecă idealurile; nimicesc dragostea curată și cinstea față de căsătorie, și căldura căminului familiar. De multeori ajiță porniri și prejudecăți potrivnice între persoane, națiuni pașnice, între diferitele clase sociale.

Spectacolele bune, în schimb, desăvârșesc opera morală asupra tuturor spectatorilor. Pe lângă recreație, aduc înbogățire de cunoștințe, îndemnuri după idealurile personificate și concretizate; cunoștințe despre alte țări și popoare, contribuiește în mod pozitiv la lăturea de îmbunătățire morală și socială a lumii întregi. Și toate acestea se fac de-odată cu atâtea milioane, în sale apropiate, prin roluri jucate de persoane care însă, nu arareori ademenesc tineretul, abătându-l dela calea apucată. Iar pentru reușita filmului și a spectacolului se aduce în joc cât mai mult arti-

ficial, de unde luxul și atragerile tineretului, tocmai la vremea când ar avea mai multă nevoie de realism, când i se desvoaltă noțiunile de cunoștință, sentimentul de dreptate și de datorie. *„Și din nenorocire, în situația de azi, de cele mai multe ori lucrul merge rău. Încât, cu gândul la stricăciunea atâtor suflete de tineri și copii, la atâtea nevinovații ce se pierd tocmai în salele de cinema, ti vine omului în minte amenințarea Mântuitorului despre sminteala celor mici“* (Marc 9, 42).

De aici, în partea a treia urmează toate îndrumările, îndemnurile și povețele bune pentru toți, dela spectator până la făuritor, pentru ca cinematografia să devină factor de cultură și de educație.

Cinematografia trebuie să fie dintru început bine îndreptată, trebuie să se nască sănătoasă, nu să se vindece. Iar împotriva răului deja ivit, împotriva șarpelei încolăcit în formă de film, trebuie să lupte toată lumea. *„Datoria aceasta este nu numai a episcopilor, ci și a credincioșilor și a tuturor oamenilor cinstiți, iubitori de podoaba și sănătatea familiei și a neamului“.* O băgare de seamă și supraveghere generală se impune.

Trebuie să pornească cinematografia dela principiile morale și în conformitate cu aceste. Publicul, cu o preocupare serioasă și organizată, poate constrânge lăturea industrială și să țină cont de acest lucru. Aci, în frunte, vine clerul și Acțiunea Catholică. Indemn, și boicot. Actorii catolici înșiși să nu se preteze la orice lucrare. Iar publicul să aleagă filmele. Membrii Legiunii de decență nu merg la cele rele, de unde nu urmează pagubă pentru industrie, dacă face filme bune, căci în schimbul spectatorilor iubitori de lucruri ușor-ratice, merg cei serioși din Legiune. Acțiunea însă trebuie să fie bine organizată, așa a dat roadele de până acum. Se recomandă »în concret« înființarea de oficii pentru revizuirea și clasificarea filmelor, care oficii, prin propaganda lor și prin atitudinea lor, pot pretinde trierea și purificarea filmelor și eventuala lor eliminare totală din repertoriu.

Nici cele mai mici particularități nu sunt trecute cu vederea. Grija minunată de chestiunea spectacolului de cinema este una din caracteristicile preocupărilor morale din urmă aproape în toată Biserica Catholică, iar dela Enciclică înainte trebuie să fie chiar în toată biserica. Și unde, oare, se simte mai multă nevoie de aceasta grijă decât la noi? Abia mai în anii trecuți cutreera orașele noastre un film dat drept »pentru tineret«, pe când, privind clasificarea bisericească deja existentă atunci în forme mai reduse, iată că filmul cu mențiunea de mai sus, necum să fie trecut printre cele bune, dar nu era nici măcar printre cele de clasa a două, sau mijlocii, admise uneori pentru adulți, ci tocmai în clasa a treia, sau scartat pentru toată lumea.

G. S.

Presă periodică în România.

de I. GEORGESCU

SCHEMĂ

pentru un studiu asupra Presei Periodice catolice și necatolice din România.

În deosebire de I. E. Rădulescu și G. Asachi, G. Barițiu nu face din ziarul său un organ de publicitate exclusiv transilvăneană, cum s'ar putea bănui după titlul său. Ziarul său e ziarul tuturor Românilor. Colaboratorii săi nu sunt numai Transilvăneni, mai cu seamă Blăjeni, nu sunt numai Bănățeni și Ungureni, ci și Munteni și Moldoveni. Această împrejurare constituie meritul epocal al publicațiilor lui Barițiu. (Pe lângă Gazeta Transilvaniei, el scoate și un supliment literar-științific: Foaie literară, devenită mai apoi Foaie pentru minte, inimă și literatură). De aceea, relativ, se arată mare interes și bunăvoință pretutindeni, între Români, pentru aceste publicații. »Nicăiri«, scrie marele patriot și academician Alexandru Papiu Ilarian († 1879) »n'a fost vreodată un organ de publicitate mai bine venit decât Gazeta de Transilvania chiar atunci în mijlocul națiunii române. Căci într'atât îngropaseră Ungurii cu constituția lor cea egoistă tot spiritul și atâta frică sclăvească băgaseră în ei, cât ar fi crezut cineva că nu poate să se nască vreodată un Român cu sufletul atât de mare, ca să cuteze măcar a vorbi de națiunea română sub constituția feudală ungurească și, ce e mai mult, să aibă curajul de a apăra în public că o națiune ca aceasta are drepturi egale cu cea ungurească...« (V. Istoria Romanilor din Dacia superioare I, 110).

Aceleași servicii le aduce Gazeta lui Barițiu și Românilor din Principate. Ea înspăimântă toate autoritățile muscălești, turcești și ciocoești, scrie un corespondent al ei de sub Carpați, din Câmpina (V. Gaz. de Tr. 22. 11. 1848 p. 391). Aceste autorități nu numai că opresc citirea ei, dar pe călătorii cari vin dela Brașov îi caută »până la piele« și obligă pe conducătorii poștalionului să n'o aducă nici ei, nici oamenii lor, în țară. După ce arată rechizițiile sălbatice făcute de numitele autorități la populația românească băștinașă, confiscând și frigările și lăsând numai la patru case un topor, corespondentul observă că »obscurantismul nordului« nu va izbuti. Românii nu se întunecă ușor. Ba chiar Muscalii »se luminează... dela dânsii și dau fuga peste graniță unde ard luminile«. Aceste cuvinte nu tradează o megalomanie bolnăvicioasă. Ele cuprind mult adevăr. Micul neam al Românilor a dat marelui popor rus pe Nicolae Milescu († 1714), receptorul Țarului Petru cel Mare, cunoscutul explorator al Chinei; apoi pe Petru Movila († 1645), mitropolitul Kievului, fondatorul Academiei Teologice din acest oraș, autorul principal al Mărturisirii de credință ortodoxă, unul din ctitorii culturii rusești; pe principii Dimitrie și Antioh Cantemir, acest Boileau al Nordului

și a. Cuvintele acestui corespondent din Câmpina, deci, trebuie luate în seamă.

Ele sunt verificate și de părerea altor Români. »G. de Tr.« scrie M. Kogălniceanu (în *România Literară*, 1855 p. 185) »a fost apărătorul cel mai înfocat al principatelor, stimulatorul neobosit al naționalității lor, protivnicul neîmpăcat al înrăuirilor din afară și al abuzurilor din lăuntru care le împiedica propășirea. La G. de Tr. alergau toți publiciștii români, carii în patria lor nu puteau găsi organ pentru a-și publica ideile. G. de Tr. era, pentru principate, *presa liberă, organul opiniei publice*. G. lui Barițiu a făcut mult bine, a oprit mult rău și, în tot chipul, au exercitat o mare înrăuire în Iași și în București, atât asupra guvernelor cât și asupra poporului«. Compatrioții Moldoveni: P. Casimir, T. Sion, Anast. Panu și G. Sion îi scriu lui Barițiu din Cernăuți (10—22. 6. 1849) că »toți Românii cei adevărați pronunță numele D-Tale cu respect și admirare«; iar bunul boer C. Hurmuzaki îl anunță într'o scrisoare (Dulcești, 12. 7. 1849) că »am salutat ziua recâștigării libertății D-Vs. [Barițiu fusese întemnițat de Ruși] cu cea mai vie plăcere, înlocma ca o sărbătoare națională«.

Stăruim asupra acestor merite ale lui Barițiu, fiindcă ele sunt tăgăduite cu îndărătnicie în timpul din urmă. G. Bogdan-Duică în »Alt dușman al daco românismului« (Națiunea, Cluj, No. 71 din 1930) apoi în o serie de articole »Relativ la istoria gazetăriei: Gazeta Transilvaniei (N-le 93—116 ale aceluiași ziar în acelaș an); în »Câte ceva despre Gazeta« (Revista Teologică, Sibiu No. 5—6 din 1934), precum și în Mici studii istorice publicate în foisoara Telegrafului Român (Sibiu, 1934) acoperă memoria lui Barițiu cu un potop de murdării. Ca pe Satana, el îl proclamă pe Barițiu de părinte al minciunii și una din piedicile esențiale ale progresului național. Ce valoare au aceste învinuiri? Ne-o spune însuși autorul lor, când apără pe I. Eliade Rădulescu de acuzația că ar fi vândut țara la Turci, referindu-se, împotriva ziaristului și mai târziu ministrului C. A. Rosetti, la mărturia lui Barițiu »Il citez ca om obiectiv«, zice el. (V. Ist. lit. rom. moderne Intâii poezi munteni. Cluj, 1923, p. 192, nota 5).

Firește, ne-ar trebui nu câteva pagini, ci zeci de volume, ca să arătăm ce a fost G. de Tr. pentru Români și biserica lor. Cadrele limitate și timpul scurt ce ne stau la îndemână, pentru această lucrare, nu îngăduie dezvoltări mai largi. Potrivit caracterului acestei lucrări, ne restrângem la cele scrise sau înscrise de G. de Tr., în primii ani ai existenței sale. despre catolicism, în deosebi despre papalitate.

Primele știri ce găsim în vechea G. de Tr., în această privință, sunt în legătură cu mișcările revoluționare dela 1848. No. 105 (27. 12. 1848 p. 430) al ei aduce, în întregime, protestul papei Pius IX din Gaeta (27. 11. 1848) împotriva »neuzitei și sacrilegei silniciei« îndurată din partea revoluționarilor cari l-au isgonit din scaun. Se amintesc membrii guvernului provizoriu numit de S. Sa, până la inapoiere. Se orânduiește, »ca în toată ziua să se facă rugăciuni ferbinți la Dumnezeu pentru umilita noastră persoană«, cetim în acest protest papal inserat și de G. de Tr., »ca să se îndure a restitui pacea în toată lumea, dar mai ales în Statul nostru și în cetatea noastră Roma, unde pururea va petrece inima noastră, ori și care parte a a turmei lui Christos ne-ar cuprinde în sânul său«. De încheiere, se cere ajutorul mamei îndurărilor, Prea Curata Fecioara Maria, și a sfinților apostoli Petru și Pavel, ca să îndepărteze mânia Atotputernicului Dumnezeu.

În același No. (105) se arată pregătirile de războiu ale revoluționarilor, cari concentrează trupe la Civittà Vecchia.

No. 7 (27. 1. 1849 p. 26) al G. de Tr., pe lângă amănunte asupra intențiilor partidului revoluționar-republican, date după Oesterreichische Zeitung anunță că Pius IX din Gaeta de pe pământ neapolitan, trece la Civittà Vecchia, portul Statului său papal, ca de acolo mai ușor să împace pe cei răsvrățiți.

No. 15 (24. 2. 1849 p. 57-58) aduce vestea proclamării Republicei Romane în frunte cu președintele G. Galetti și patru secretari, pentru ca în No. următor (16 din 28. 2, 1849 p. 61) să arate că proclamarea aceasta e »un pas lipsit de tactul politic«. Intervenția puterilor străine, mai cu seamă a generalului austriac Radetzki din Ferrara cu 6000 de ostași și 24 de tunuri, cerând, la retragere, plățirea unei amende de 600.000 de scudi, pe lângă alte 6000 de scudi pentru consulul austriac din numita localitate, justifică în deajuns calificativul de mai sus al G. de Tr.

No. 13 (9. 9. 1850 p. 51), cel dintâiu redactat de Iacob Mureșianu, prietenul lui G. Barițiu, făcând diferite considerații asupra celor două partide (revoluționari și reacționari) cari pricinuesc toate turburările Italiei, constată că Papa »e mai cuminte decât toți consilierii săi«.

Alte știri din G. de Tr., la timpul și la locul său.

4. Timoteu Cipariu († 1884),

preot-canonice al catedralei din Blaj, părintele filologiei române, cel mai de seamă membru al Academiei Române cu prilejul constituirii ei, membru al Societății Orientale Germane (Deutsch-Morgenländische Gesellschaft), vizitat pentru marele său prestigiu științific până și de Theodor Mommsen, încă e unul din întemeietorii presei periodice. El ia, în Blaj, inițiativa fondării unui periodic. De aici, duce ideea, la Brașov, G.

Barițiu care, mai favorizat de împrejurări, o înfăptuește mai curând decât marele său prieten din Blaj. Sunt aproape de necrezut greutățile întâmpinate de acesta. Iată, cum s'au petrecut lucrurile!

Praznic la Drăgești.

Mănăstirea din Drăgești, ridicată de Inalt Prea Sfințitul Episcop Dr. Valeriu Traian Frențiu, la rangul de sanctuar și loc de pelerinaj, își va deschide porțile la 15 August — sărbătoarea **Adormirii Maicii Domnului** — pentru a primi iarăși sute și mii de credincioși, dornici de harurile lui Dumnezeu.

Credincioși din diecează și de pretutindeni, veniți și vă rugați în acest sfânt și prea frumos lăcaș și veți dobândi însemnate indulgențe și haruri sufletești.

I. Către căpeteniile ierarhiei misionare

(Din Enciclica „M. ximum illud“ a lui Benedict XV.)

Dragoste de părinți . . .

Mai întâiu îndreptăm cuvântul către cei ce ca episcopi sau ca vicari sau ca prefecți apostolici conduc misiunile sacre: de fapt de ei, nemijlocit atârnă răspândirea credinței și de ei leagă Biserica nădejdea întinderii sele. Știm cât e de viu într'înșii duhul apostolatului. Cunoaștem enormele greutăți ce au avut de înlăturat și marile încercări la cari au fost supuși mai cu seamă în anii din urmă nu numai pentru a păstra cuceririle de până acum, ci și pentru a lărgi tot mai mult împărăția lui Dumnezeu. Cunoșcând dragostea și evlavia lor fiască pentru acest Scaun Apostolic, Ne deschidem sufletul cu încredere deplină, precum face un părinte cu fiii săi. Să se gândască, deci înainte de toate că ei trebuie să fie sufletul misiunii lor. De aceea cu răvna lor să fie spre zidirea preoților și a ajutoarelor lor, îndemnându-i și încurajându-i mereu tot la mai bine. Toți cei ce în orice chip lucrează în această vie a Domnului trebuie să înțeleagă, să experieze și oarecum să simtă că ei în superior au un adevărat părinte, veghetor, harnic, plin de grijă și de dragoste care, îmbrățișând cu dragoste pe toți și toate, împarte cu ei bucurii și dureri care, sprijinește și promovează orice inițiativă bună, care, cu un cuvânt, privește ca treabă a sa proprie tot ce se ține de ei. Soartea unei misiuni se poate spune că atârnă de felul cum e condusă: poate să iasă prost din pricina nedestoiniciei conducătorului. De fapt, cine se închină apostolatului misiunilor, lasă patrie, familie și părinți, pleacă adesea într'un drum lung și primejios, gata să îndure orice oboseală pentru o dobândi cât mai multe suflete pentru Isus Christos. Dacă misionarul are un superior care îl asistă în toate împrejurările cu dragoste grijilie, fără îndoială că va izbui; astfel e de temut că, istovit puțin câte puțin de piedici și de oboseli, sfârșește prin descurajare și inerție.

APEL

Către Onor. Oficii Parohiale aparținătoare eparhiei Rom. Unite de Oradea.

Situația economică și financiară de azi a pus pe gânduri toate straturile sociale pentru a fi prevăzătoare și a se gândi azi mai mult ca ori și când la viitorul familiei lor și al bătrâneței.

Noi încă după o examinare amănunțită a modului cum și-ar putea preoșimea noastră pune familia și bătrânețea la adăpost, am ajuns la concluzie a Vă da sfatul, că cea mai bună economie este încheierea unei asigurări de viață.

Printre societățile de asigurare amintim pe „Prima Ardeleană” cu sediul în Cluj, fondată de toate băncile de dincoace de Carpați, societate care a avut și în trecut un rol însemnat în viața noastră socială economică și care societate are legături dinainte de război cu Metropolia de Alba-Iulia și Făgăraș, precum și cu celelalte Episcopii din Ardeal.

Această societate cu începutul anului 1935 a preluat tot fondul de ajutor momentan al întregii preoșimi aparținătoare de Blaj în condițiuni extrem de avantajoase.

La suszisa societate, putem spune că este asigurată toată preoșimea din Ardeal.

Nu peste mult Vă va vizita D-l P. Socaciu funcționar la Direcțiunea societății în Cluj care este licențiat al Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale, instituție de înaltă cultură economică.

Vă recomandăm această societate, precum și de a-i da o bună primire suszisului reprezentant al societății.

Oradea la 15 Iulie 1936.

„VESTITORUL”

Indulgință plenară

Din prilejul sărbătorilor Maicii Domnului, deși în zile de cel mai febril lucru a sătenilor noștri pe holde, multe suflete evlavioase iau calea spre cele mai alese lăcașuri de închinăciune, dedicate Fecioarei Maria.

Unul din aceste, depe cuprinsul eparhiei Oradea, este și sanctuarul din orașul Zăla u. Aci, pentru ca revărsarea harurilor cerești să poată fi cât mai înbelșugată asupra tuturor celor ce se vor închina în acel oraș în zilele de 15 august și 8 septembrie, Preafertitul Părinte Papa Pius XI s'a îndurat prin rescrisul S. Penitențierii din 19 Mai, Nr. 2101/1936, să dea darul indulgențelor plenare ce se pot câștiga în noua și măreața biserică parohială din Zălau, în zilele de mai sus

Prin urmare în cele două sărbători mariane, evlaviosul pelerin poate dobândi indulgință plenară în Zălau, între condițiunile obișnuite de comun și anume: statul grației, obținut prin mărturisire și cuminecare (carl ambele se pot face și într'altă biserică), apoi cercetarea bisericii parohiale din Zălau, unde trebuie să se roage la intențiunea sfântului Părinte Papa Pius XI, care rugăciune, după părerea comună a moralistilor, se săvârșește prin recitarea a cinci Tatăl Noștru, cinci Născătoare, și cinci Mărire Tatălul, făcute toate la gândul Sf. Părinte.

Școala Normală Română Unită Oradea

No. 585/1936.

AVIZ

Școala normală română gr. cat. din Oradea funcționează cu opt clase.

1. În cl. I-a se primesc absolvenți de 4 cl. primare.

Cererile de primire se vor înainta Direcțiunii școlii cel mai târziu până în ziua de 5 Septembrie crt. La cererea legal timbrată, semnată de părintele sau tutorul elevului, se vor anexa următoarele acte:

- a) Extras de naștere.
- b) Certificatul școlar.
- c) Certificatul comunal prin care să se arate numărul copiilor din familie, vârsta fiecăruia, precum și averea părinților.
- d) Certificatul comunal prin care să se dovedească că elevul este fiu de cetățean român.
- e) Buletinul de revaccinare.

2. Aspiranții vor da un examen de admitere în ziua de 10 Septembrie la orele 8 dim. Examenul va consta din **probe scrise**: la limba română și matematici și **orale** la: Limba română, matematici, istoria și geografia Țării, după programa de învățământ a cl. IV-a primare.

3. Aspiranții vor fi examinați de medicul școlii, și asupra aptitudinii muzicale. Nu vor fi admiși la concurs decât băieții deplin sănătoși și cu auz muzical.

4. Absolvenții cursului primar complet cu 7 clase, pot fi primiți în cl. III. normală, dacă vor da examen de diferență de cl. I-a și a II-a secundară la vreun liceu sau gimnaziu, având aprobarea prealabilă a Ministerului.

5. În clasele inferioare, se primesc, în limita locurilor vacante, și elevi de la liceu și gimnaziu în baza unui examen de admitere din materiile principale ale cl. absolvite la școala respectivă și **din violină**; Acest examen de admitere se va ține în ziua de 12. Sept.; cei ce reușesc la acest examen se promovează în cl. următoare.

6. Elevii absolvenți a 4 clase de liceu se primesc în cl. V-a pe lângă un examen de admitere din obiectele principale și **din violină**.

7. În cl. II-a și VIII-a, se primesc în locurile vacante și elevi de la alte școli normale.

8. Taxa școlară pentru toate clasele este 800 Lei, care se va plăti în două rate: la înscrierea și după vacanța Crăciunului.

9. Toți elevii școlii sunt obligați ca să aibă ca îmbrăcăminte uniforma, chipiul și Nr. de ordine, din stofă culoare kaki.

10. Toți elevii școlii în baza ordinelor Ministerului Instrucțiunii și în baza Regulamentului Intern al școlii § 63, sunt obligați să stea la internat.

Internatul unde vor fi găzduiți elevii, se află în Parcul Ștefan cel Mare Nr. 8.

11. Taxa întreagă de întreținere în internat este 6000 Lei, care se va plăti în trei rate: la înscriere, după vacanța de Crăciun și după vacanța de Paști.

Dela această taxă se poate obține reducere totală sau în parte pentru elevii săraci și merituosi.

Prin decizia Episcopiei Române Unite din Oradea, Nr. 2162/1936, elevii din clasele secundare cari au obținut media generală (la studii) peste 8, fără a avea la niciun studiu notă mai mică de 7, vor (putea) fi primiți gratuit la Internatul școlii.

Cererile de primire se vor înainta Direcțiunii școlii, sau Rectorului Seminarului până la data de 25 Iulie crt.

La aceste cereri se va anexa:

- a) Extrasul de naștere (botez).
- b) Certificatul școlar.
- c) Certificat de sărăcie (cei ce solicită scutire).

În afară de aceștia mai sunt bursieri și semi bursieri de la stat.

12. Examenele de corigență se vor ține în ziua de 11 Septembrie la orele 8 dimineața și vor consta din probă scrisă și orală. Corigenții vor plăti de fiecare materie taxă de 100 Lei. Examenele integrale pentru elevii corigenți și pentru cei rămași neclasificați în Iunie, se vor ține între 10—15 Septembrie și vor consta din probe orale.

13. Înscrierile se vor face într 10—14 Septembrie.

M. on. preoți și învățători sunt rugați să atragă atențiunea celor interesați asupra acestui aviz.

Direcțiunea

CRONICI

— **Sfințire de cruce la Fegernic.** În după masa zilei de 5 VII c. a avut loc în comuna *Fegernic*, în cadre neobișnuite de solemne sfințirea unei cruci, ridicată de credincioși, la o bună distanță de comună, tocmai la șosea. La orele trei după masă, după slujba înseratului, se pornește de la Biserica parohială, într'o frumoasă procesiune până la »răstignire«. În tot timpul procesiunii, bunii credincioși, în urma crucii, căci oastea e creștină, au cântat imnuri de neprihănită slavă mariană.

Actul sfințirii e săvârșit de *Ros. Prof. Anton Băliban* Marghita, alături de *Păr. T. Lazin-Sfârnaș*; *Păr. Gh. Miclăuș* Sarcău și *Păr. din loc. Gh. Erdei*, iar ca lector tânărul cleric absolutent *G. Buzaș-Sfârnaș*.

După o simțită cuvântare ocazională a *Păr. Prot. păstorii Păr. Erdei* se întorc în aceeași disciplinată procesiune spre Biserica parohială, unde, după stropirea cu apă sfințită, credincioșii se împrăștie pe la casele lor mulțumiți de mult dorita sfințire a semnelui mântuirii neamului omenesc, ce de acum înainte le va străjui zi și noapte hotarul. Și va trezi ecouri de cucernice sentimente trecătorilor grăbiți, cari cunosc și recunosc în Cel pironit pe cruce pe Fiul lui Dumnezeu.

† **Cardinalul Binet.** În 15 Iulie crt. s'a săvârșit din viață Cardinalul Carol Iosif Enric Binet, arhiepiscop de Besançon. Născut în 1869, după strălucite studii făcute în micul seminar din Soissons și la S. Sulpice din Paris, în 1893 e hirotonit preot. Paroh, profesor, canonic, mai apoi, o bună parte din activitate și-o închină presei creștine.

În 1920 e numit episcop de Soissons. Cel mai frumos elogiu al activității sale este acela pe care l-a făcut Sf. Părinfe, când în 21 Decembrie 1927 impunea Monseniorului Binet pălăria de cardinal: Iată-l pe Ex. Sa Binet cu Soissons-ul său... unde Providența a vrut să fie întâi de toate sufletul întregii vieți spirituale, apoi ajutor puternic venerabilului Episcop Pêchenard, iar mai apoi Episcop el însuși. A spune episcop de Soissons înseamnă a spune mult, foarte mult, pentru cine își amintește de suferințele pe care le-a îndurat dieceza de Soissons în cursul războiului. Și în vastul orizont Ex. Sa Binet e încurajat de cele 200 biserici ridicate din temelii prin stăruințele și dărnicia sa; 200 din cele 400 distruse cu desăvârșire, din cele 600 mai mult ori mai puțin stricate. E o activitate ce apare într'o lumină într'adevăr minunată. Această activitate bogată a fost răsplătită cu ridicarea sa la demnitatea de Cardinal, după ce, cu câteva luni înainte, fu transferat la scaunul arhiepiscopesc din Besançon. Odihnească în pace!

— **Târnosirea bisericii din Holod.** În 28 Iunie crt. a avut loc, în cadre neobișnuit de solemne, consacrarea bisericii din Holod, zidită din dărnicia I. P. S. Sale Episcopului Dr. Valeriu Tr. Frențiu. Primit cu multă însuflețire din partea credincioșilor, în frunte cu harnicii și cunoscătorii mireni intelectuali din loc, *Păr. Ghergar* în câteva cuvinte alese talmăcește sentimentele de recunoștință a fiilor săi sufletești, pentru

frumosul praznic pe care li-e dat să-l aibă, având în mijlocul lor pe Păstorul iubit și venerat. În cadrele Liturghiei solemne are apoi loc actul, Consacrării care îl săvârșește I. P. S. Sa înconjurat de Il. Sa Dr. Gh. Miculaș, vicar general, Rev. mul Dr. V. Hetcou, protopopul districtual, On. Ambrosie Iluțiu profesor și On. Victor Ghergar parohul local, Diaconii: V. Barbul și Dr. G. Stan. Cântările liturgice au fost susținute de corul Academiei teologice din Oradea. Au fost de față numeroși intelectuali din loc și jur, precum și o extraordinară mulțime de popor.

— **Consacrarea bisericii din Vintire.** Credincioșii comunei Vintire în ziua de 29 Iunie a. c. au îmbrăcat haină de sărbătoare; căci în aceasta zi I. P. S. Ep. V. Traian Frențiu a coborât în numita comună pentru a consacra biserica. Duminecă 28 Iunie la ora 5 p. m. I. P. S. Episcopul încunjurat de un sobor de preoți face vecernia solemnă și spălarea altarului. Credincioșii privesc cu multă evlavie acest act solemn. Seara s'a oficiat utrenia și litia de către Păr. Dr. I. Bal, ținând predică celor prezenți despre însemnătatea »Sfințirii bisericii«. Luni în 29 Iunie de dimineață clopotele bisericii anunțau marea sărbătoare, cete, cete de credincioși îmbrăcați în haine de sărbătoare își îndreptau pașii spre biserică, spre a asista la mărețul act a consacrării. La ora 8 a. m. credincioșii se adună într'un număr impunător în fața primăriei, unde d-l notar Vasile Groza, ajutat de doamna Florica Groza a ridicat o frumoasă poartă triumfală, împodobită cu frunze verzi și steagul național; la ora 8^{1/2}, apare mașina care aducea pe I. P. S. Sa, încunjurat de un banderiu de 12 călăreți îmbrăcați în haine curate și împodobite cu fonde trei colorii, în fața porții mașina oprește. D-l notar, într'o cuvântare bine simțită, salută, în numele administrației și a comunei, pe I. P. S. Sa. În cuvinte cu adevărat părintești răspunde I. P. S. Sa. Mașina trece mai departe când din nou se oprește în fața școalei unde harnicul dir. inv. F. Leuca în fața unei porți frumos împodobită îl așteaptă împreună cu elevii de școală. Aci elevul Octavian Groza, fiul d-lui notar, salută pe I. P. S. Sa în numele elevilor, și-i predă un frumos buchet de flori. I. P. S. Sa arată elevilor dragostea ce trebuie s'o aibă ei față de Isus, pe cum și iubirea față de părinți. — Dela școală I. P. S. Sa încunjurat de 12 fetițe îmbrăcate în alb și cu luminițe aprinse conduc pe I. P. S. Sa până la ușa bisericii unde îl așteaptă un sobor de preoți; Il. Dr. Gh. Miculaș prepozit capitular, protopop apostolic. Rev. Dom. Dr. Valeriu Hetcou protop., Amb. Iluțiu prof., Virgil Muntean și diaconii M. On. Dr. Vasile Barbul secretar episcop și Dr. Gavril Stan. Dr. Valeriu Hetcou își exprimă bucuria de a saluta pe I. P. S. Sa în aceasta parohie, arătând în scurte cuvinte apostolatul ce-l desvoltă I. P. S. Sa între credincioși eparhiei Sale spre mai mare mărirea lui Dumnezeu și binele bisericii. I. P. S. Sa într'o scurtă cuvântare arată dragostea și alipirea ce trebuie s'o aibă creștinul față de biserică. După ce intră toți în biserică, se începe sf. Liturghie la care cântă foarte frumos studenții Academiei Teologice din Oradea. După cetirea sf. Evanghelii I. P. S. Sa ține o predică de mare actualitate despre »Comunism«, îndemnând credincioși la alipire față de biserică, la observarea poruncilor dumnezeiești și bisericesti, ferindu-se de învățăturile false ale secolului și îndeosebi de profeți mincinoși cari vreu să distrugă biserica și neamul. În decursul sf. Liturghiei s'au cuminecat o mulțime de

credincioși. Dintre intelectuali remarcăm prezenta. Domnului Col. Frențiu cu doamna, d-l notar V. Groza cu doamna, M. P. Dr. V. Ghergar și C. Marian cu doamnele, d-l dir. inv. Fl. Leuca cu doamna, d-l I. Tămaș, V. Văcărescu, On. D. E. Pantea, Dr. Gh. Ignat din Drăgești, Dr. I. Bal, etc.

BIBLIOGRAFIE

Sămănătorul Tom. I. (Catehetica) Can. Dr. Nicolae Brinzeu Lugoj 1936. Editura autorului. Prețul 140 Lei. „În lumea de azi este o foarte curioasă contradicție. Nimeni nu îndrăznește să se dea drept medic, fără să fi făcut medicina. Nu se numesc arhitecți sau mecanici aceia cari n'au studiat arhitectura și n'au învățat mecanica. Tot așa nu se socotește de adevărat acela care n'a studiat dreptul. Și totuși mulți se numesc creștini fără ca să fi învățat știința creștinului: *catehismul*. Nu veți auzi nici odată pe un medic vorbind despre mecanică sau pe un avocat dând lecții de medicină, dar vi se va întâmpla să auziți vorbind despre religie, oameni cari n'au învățat nici odată religia... însă aceasta ignoranță aduce cu sine vina de a renunța la vieața supranaturală și de a nu gândi la răsplata viitoare a celui *căci nu cunoșc adevăratele credinții; desigur că nu pot ajunge în cer*. „Iată cum vedea societatea noastră, Papa Piu X de sfântă pomenire. Aceste cuvinte le-a adresat membrilor Societății romane a tinerilor studenți la o audiență rămasă neuitată Păstor, căruia îi stă la inimă grija turmei, el dictase acea scrisoare enciclică de luminoasă înțelegere a timpurilor și de providențială îndrumare pastorală: **Acerbo nimis** din 15 Aprilie 1905. Decadența religioasă contemporană e zgrăvită aci cu măiestrie și pricinile ei stabilite cu infailibilitate: ignoranța adevărilor descoperite de Dumnezeu. Pentru înălțarea minții, pentru întărirea idealului veșnic al vieții, apoi, cu dexteritatea medicului suveran, prescrie leacul: *catehismul*. Catehismul de pe amvon pentru toată lumea, catehismul pentru adulți, catehismul pentru cei mici, Episcopilor le recomandă cu insistență se supravegheze catehizarea în bisericile parohiale și în școli. Măsura aceasta a fost inspirată de sus și înțeleasă pe pământ pretutindenea. Dreptul canonic a cuprins-o în mai multe canoane. Toate țările îi simțeau nevoia iar mai ales îi așteptau rezultatul care n'a întârziat. S'a recunoscut o adevărată întrecere într'u a lucra pe terenul acesta indicat ca ducător la scop și cine a urmat mai de aproape mișcarea învățământului catehetic din apus a putut constata de câtă energie dispune o Biserică vie cum este cea catolică și cât e de învențioasă pentru a cuceri inimile și mințile pentru împărăția lui Christos Cărți magistrale, reviste de specialitate, manuale practice felurite au umplut vitrinele și bibliotecile. Nu mai puțină grijă s'a cheltuit pentru a forma și cateheți destoinici pe întreg întinsul diecezelor.

La noi, deși în Răsăritul depărtat, catehizarea a fost destul de serios luată în seamă. Discutată în mai multe concilii provinciale, are legi bine hotărâte și stricte obligație fiind în școli chiar încadrată în programul de învățământ primar și secundar. Manuale bune ne-au dat mai mulți profesori de religie însă nimeni nu s'a dedicat acestei opere apostolice cu atâta suflet ca Revm. Părinte Canonic Dr. N. Brinzeu. Scrierile sale catehetice: **Planuri pentru propunerea catehismului; Desemnul în instrucția catehetică; Manuale pentru clasele primare și secundare; Micul catehism pentru popor; Noțiuni de liturgică**, sunt cea mai bună dovadă. Dar aceste valoroase lucrări trebuie luate numai ca un preludiv la opera într'adevăr magistrală, *Teologia Pastorală* din care apare acum și Tomul I. Catehetica din Vol. II.

Sămănătorul Un admirabil Manual la îndemâna oricărui preot paroh și preot catehet. Răsfoindu-l rămâi surprins de bogăția materialului adunat și rânduit cu o rară înțelegere. Găsești cu adâncă satisfacție sufletească: principiile sănătoase, doctrina profundă, beșugul de erudiție dar mai presus claritatea și logica în expunere care îl caracterizează pe autor în toate scrierile sale. Să dăm cuprinsul acestui frumos volum? Să-l analizăm? E de prisos. Cărțile Păr. Canonic Dr. Brinzeu trebuie cetite, cetite în întregime și de mai multe ori pentru a le cunoaște excepționala valoare. Catehetica merită această atenție în rândul întâi: pentru că acum a eșit dela tipar; pentru că se ocupă de cea mai arzătoare problema de actualitate, pentru că e „vade mecum“-ul cel mai prețios al preotului în arta pe care o numea Sf. Ioan Gura de aur *arta artelei, formarea sufletelor*.